

Oana-Roxana COSTACHE

Colecția STUDIA DOCTORALIA

Directorul colecției

IPS Prof.univ.dr. Irineu Ion POPA

Director al CSUD - IOSUD

Universitatea din Craiova

COMITETUL ȘTIINȚIFIC

Prof.univ.dr. Bădică Costin, Școala doctorală „Constantin Belea” a Facultății de Automatică Calculatoare și Electronică

Prof.univ.dr. Burlea Șchipoiu Adriana, Școala doctorală de Științe Economice

Prof.univ.dr. Cosmulescu Sina Niculina, Școala doctorală de Ingineria resurselor animale și vegetale

Prof.univ.dr. Damean Sorin Liviu, Școala doctorală de Științe sociale și umaniste

Prof.univ.dr. Dumitru Nicolae, Școala doctorală ”Academician Radu Voinea” a Facultății de Mecanică

Prof.univ.dr. Enache Sorin, Școala doctorală de Inginerie electrică și energetică

Prof.univ.dr. Gautier Laurent, Université de Bourgogne, Dijon, Franța

Lector univ.dr. Matei Andaluzia Cristina, Școala doctorală de Științe

Prof.univ.dr. Matei Gheorghe, Școala doctorală de Științe Economice

Prof.univ.dr. Mazilu Mirela Elena, Școala doctorală de Științe

Prof.univ.dr. Micu Sorin, Școala doctorală de Științe

Prof.univ.dr. Mîtea Ion, Școala doctorală de Ingineria resurselor animale și vegetale

Prof.univ.dr. Ocoleanu Ticu Nelu, Școala doctorală de teologie ortodoxă

„Sfântul Nicodin”

Prof.univ.dr. Otovescu Dumitru, Școala doctorală de Științe sociale și umaniste

Prof.univ.dr. Olteanu Gabriel, Școala doctorală a Facultății de Drept

Prof.univ.dr. Panea Nicu, Școala doctorală „Alexandru Piru” a Facultății de Litere

Prof.univ.dr. Petre Nicolae, Școala doctorală de Inginerie electrică și energetică

Prof.univ.dr. Răducanu Ruxandra, Școala doctorală a Facultății de Drept

Prof.univ.dr. Selișteanu Dan, Școala doctorală „Constantin Belea” a Facultății de Automatică Calculatoare și Electronică

Prof.univ.dr. Spulbăr Cristi Marcel, Școala doctorală de Științe Economice

Conf.univ.dr. Stan Răzvan, Școala doctorală de Teologie ortodoxă „Sfântul Nicodin”

Prof.univ.dr. Tarniță Daniela, Școala doctorală ”Academician Radu Voinea” a Facultății de Mecanică

Prof.univ.dr. Teodorescu Cristiana-Nicola, Școala doctorală „Alexandru Piru” a Facultății de Litere

Oana-Roxana COSTACHE

**TERMINOLOGIA VESTIMENTARĂ
FEMININĂ ÎN LIMBA ROMÂNĂ
ACTUALĂ**

**EDITURA UNIVERSITARIA
Craiova, 2022**

Referenți științifici:

Prof.univ.dr. Cristiana Nicola TEODORESCU

Prof.univ.dr. emerit Petre Gheorghe BÂRLEA

Conf.univ.dr. Daniela DINCĂ

Copyright © 2022 Editura Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

COSTACHE, OANA-ROXANA

Terminologia vestimentară feminină în limba română actuală / Oana-Roxana Costache. - Craiova : Universitaria, 2022

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-1860-2

811.135.1

© 2022 by Editura Universitaria

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețelele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

ABREVIERI

adj.	adjectiv	ngr.	limba neogreacă
adj. invar.	adjectiv invariabil	n. n.	notarea noastră
adj. var.	adjectiv variabil	n. pr.	nume propriu
al.	alii	p.	pagină
alb.	limba albaneză	p. ext.	prin extensiune
arg.	argou	peior.	peiorativ
ar.	limba arabă	pop.	popular
cf.	confer	pp.	pagini
coord.	coordonator	reg.	regionalism
ed.	editor	ro.	limba română
eds.	editeurs	rus.	limba rusă
en.	limba engleză	sb.	limba sârbă
et. nec.	etimologie necunoscută	sl.	limba slavă
ex.	exemplu	sp	limba spaniolă
ext.	exterior	s.	substantiv
fam.	familiar	s.f.	substantiv feminin
Fig.	figură	s.m.	substantiv masculin
fig.	figurat	s.n.	substantiv neutru
fr.	limba franceză	s.sg.	substantiv singular
germ.	limba germană	s.pl.	substantiv plural
it.	limba italiană	t.	termen
înv.	învechit	tc.	limba turcă
jap.	limba japoneză	tehn.	tehnic
lat.	limba latină	trad. n.	traducerea noastră
lat. mediv.	latina medievală	ucr.	limba ucraineană
lat. tz.	latina târzie	v.	vezi
livr.	livresc	var.	variantă
magh.	limba maghiară	Vol.	volumul

SIGLE

DAN	<i>Dicționar actualizat de neologisme</i>
DCR ₃	<i>Dicționar de cuvinte recente</i> , ediția a III-a
DEX	<i>Dicționarul explicativ al limbii române</i>
DILF	<i>Dicționar de împrumuturi din limba franceză</i>
DL	<i>Dictionnaire de la linguistique</i>
DLF	<i>Dictionnaire de la langue française</i>
DLexF	<i>Dictionnaire de la lexicologie française</i>
DOOM	<i>Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române</i>
DȘL	<i>Dicționar de științe ale limbii</i>
DTT	<i>Dicționar tehnic textile</i>

DTV	<i>Dicționar de termeni vestimentari</i>
GDLSL	<i>Grand Dictionnaire de la Linguistique et Sciences du Langage</i>
LC	limbaj comun
LS	limbaj specializat
MDSMC	<i>Mic dicționar subiectiv de modă contemporană</i>
NPR	<i>Le Nouveau Petit Robert de la langue française</i>
NODEX	<i>Noul dicționar explicativ al limbii române</i>
PL	<i>Le Petit Larousse</i>

FIGURI

- Fig. 1. Specificitatea terminologiei
- Fig. 2. Principalele diferențe dintre terminologie și lexicologie (după DȘL, 2001: 535, grafic modificat)
- Fig. 3. Categoriile de bază ale unor sfere lingvistice (limbă și vocabular), (grafic preluat din Bidu-Vrânceanu, 2000: 10)
- Fig. 4. Repartiția anuală a termenilor vestimentari pentru femei din revistele: *Femeia, Ioana, Unica*
- Fig. 5. Repartiția anuală a termenilor vestimentari pentru femei din revista *Marie Claire*: ediția RO și ediția FR
- Fig. 6. Repartiția pe categorii gramaticale a termenilor vestimentari pentru femei din revistele: *Ioana, Femeia, Unica, Marie Claire* RO
- Fig. 7. Repartiția pe categorii gramaticale a termenilor vestimentari pentru femei din subcorpusul lucrări de specialitate
- Fig. 8. Repartiția pe categorii gramaticale a termenilor vestimentari pentru femei din subcorpusul dicționare generale
- Fig. 9. Repartiția pe categorii gramaticale a termenilor vestimentari pentru femei din subcorpusul dicționare specializate
- Fig. 10. Repartiția cantitativă a termenilor vestimentari de origine FR și EN în corpus
- Fig. 11. Dublete etimologice - cazul fr. *bord*
- Fig. 12. Dublete etimologice - cazul fr. *revers*
- Fig. 13. Dublete etimologice - cazul fr. *décolter*
- Fig. 14. Dublete etimologice - cazul fr. *batiste*
- Fig. 15. Dublete etimologice - cazul fr. *imprimé*
- Fig. 16. Dublete etimologice - cazul fr. *tricot*
- Fig. 17. Dublete etimologice - cazul fr. *garde-robe*
- Fig. 18. Tipuri de antroponime
- Fig. 19. Tipuri de toponime
- Fig. 20. Număr antroponime în corpusul analizat
- Fig. 21. Număr toponime în corpusul analizat
- Fig. 22. Reprezentarea grafică a relației hiperonim - hiponim (fig. preluată din L'Homme, 2004: 92)
- Fig. 23. Taxonomie terminologică
- Fig. 24. Relație de hiponimie

- Fig. 25. Termenul *material* și semele sale
- Fig. 26. Termenul *croială* și semele sale
- Fig. 27. Termenul *ornament* și semele sale
- Fig. 28. Termenul *destinație* și semele sale
- Fig. 29. Termenul *segment* și semele sale
- Fig. 30. Structura hiperonimului *jachetă*
- Fig. 31. Structura hiperonimului *costum*
- Fig. 32. Structura hiperonimului *bluză*
- Fig. 33. Structura hiperonimului *pulover*
- Fig. 34. Structura hiperonimului *fustă în clini*
- Fig. 35. Structura hiperonimului *rochie*
- Fig. 36. Structura generică a hiperonimului *pantaloni*
- Fig. 37. Structura hiperonimului *pantaloni* cu marca distinctivă [+textură]
- Fig. 38. Structura hiperonimului *pantaloni* cu marca distinctivă [+sport]
- Fig. 39. Structura hiperonimului *pantaloni* cu marca distinctivă [+lărgime]
- Fig. 40. Structura hiperonimului *desuuri*
- Fig. 41. Structura hiperonimului *sutien*
- Fig. 42. Structura hiperonimului *chilot*
- Fig. 43. Structura hiperonimului *pantof* cu marca distinctivă [+stil vestimentar]
- Fig. 44. Structura hiperonimului *pantof* cu marca distinctivă [+trăsături caracteristice]
- Fig. 45. Structura hiperonimului *papuc*
- Fig. 46. Structura hiperonimului *pantofi confortabili*
- Fig. 47. Structura hiperonimului *cizmă*
- Fig. 48. Structura hiperonimului *accesorii* cu marca distinctivă [+părțile corpului]
- Fig. 49. Structura hiperonimului *cercei*
- Fig. 50. Structura hiperonimului *inel*
- Fig. 51. Structura hiperonimului *accesorii păr mirese*
- Fig. 52. Repartiția alfabetică a termenilor vestimentari feminini extrași din revistele *Femeia, Ioana, Unica*
- Fig. 53. Repartiția alfabetică a termenilor vestimentari feminini extrași din revista *Marie Claire* RO
- Fig. 54. Repartiția alfabetică a termenilor vestimentari feminini extrași din revista *Marie Claire* FR
- Fig. 55. Repartiția alfabetică a termenilor vestimentari feminini extrași din subcorpusul lucrări de specialitate
- Fig. 56. Repartiția alfabetică a termenilor vestimentari feminini extrași din DEX
- Fig. 57. Repartiția alfabetică a termenilor vestimentari feminini extrași din DCR₃
- Fig. 58. Repartiția alfabetică a termenilor vestimentari feminini extrași din DAN
- Fig. 59. Repartiția alfabetică a termenilor vestimentari feminini extrași din DILF
- Fig. 60. Repartiția alfabetică a termenilor vestimentari feminini extrași din MDSMC
- Fig. 61. Repartiția alfabetică a termenilor vestimentari feminini extrași din DTV
- Fig. 62. Repartiția alfabetică a termenilor vestimentari feminini extrași din DTT

TABELE

- Tabel 1. Organisme și organizații de terminologie din Franța
- Tabel 2. Travaux terminologiques - Vocabulaire. Partie 1: Théorie et application (grafic preluat, tradus și modificat din ISO 1087-1, 2000)
- Tabel 3. Principalele trăsături ale *termenului* vs. principalele trăsături ale *cuvântului*
- Tabel 4. Deosebirea dintre cuvântul și termenul *balon*
- Tabel 5. Clasificarea termenilor vestimentari pe epoci
- Tabel 6. Creatori de *Haute Couture*
- Tabel 7. Micro-câmpuri semantice în terminologia vestimentară
- Tabel 8. Principalele seme ale arhetipurilor vestimentare (grafic preluat din Snejina, 2007: 8)
- Tabel 9. Atestări documentare ale unor termeni de origine franceză (cf. Goicu-Cealmof, 2008: 17-26)
- Tabel 10. Nume proprii devenite nume comune, studiu pe un corpus vestimentar (cf. Sândoi, 2009: 263-276)
- Tabel 11. Nume proprii devenite nume comune de origine franceză (cf. Dragoste, 2011: 212-217)
- Tabel 12. Evoluția sensurilor unor termeni vestimentari de origine franceză (cf. Dragoste, 2011: 212-217)
- Tabel 13. Împrumuturi vestimentare (cf. Dincă&Popescu, 2018: 152-164)
- Tabel 14. Mobilier pentru haine - evoluția sensului (cf. Dincă&Popescu, 2018: 152-164)
- Tabel 15. Exemple de falși prieteni (cf. Dincă, 2015: 203-215)
- Tabel 16. Corpus
- Tabel 17. Cifre de difuzare reviste în Franța, anul 1961 (cf. Sullerot, 1966)
- Tabel 18. Cifre de difuzare pentru revistele *Femeia*, *Ioana*, *Unica*, *Marie Claire* RO (cf. Brat, 2019)
- Tabel 19. Evoluția publicațiilor feminine din România (cf. Petcu, 2000)
- Tabel 20. Tipologia presei feminine (cf. Petcu, 2000: 225-232)
- Tabel 21. Avantajele vs. dezavantajele revistelor electronice (tabel preluat din Keller, 2006: 93)
- Tabel 22. Termeni care definesc obiecte vestimentare croșetate
- Tabel 23. Termeni care definesc obiecte vestimentare lucrate cu andrele
- Tabel 24. Diferențe dintre *neologism* și *neonim* (cf. Bălan Mihailovici, 2009: 113; Pitar, 2013: 65)
- Tabel 25. Termeni cu etimologie unică franceză
- Tabel 26. Termeni cu etimologie multiplă, inclusiv franceză
- Tabel 27. Termeni cu etimologie unică engleză
- Tabel 28. Termeni cu etimologie multiplă, inclusiv engleză
- Tabel 29. Termeni cu etimologie unică alte etimologii
- Tabel 30. Termeni cu etimologie multiplă, alte etimologii
- Tabel 31. Statistică etimologică - termeni din subcorpus 1: reviste
- Tabel 32. Etapele pătrunderii limbii engleze în limba română
- Tabel 33. Numărul ocurențelor din publicațiile feminine românești
- Tabel 34. Structura eponimelor vestimentare

- Tabel 35. Sinonimie geografică
- Tabel 36. Sinonimie temporală
- Tabel 37. Sinonimie la nivel de registru de limbă
- Tabel 38. Sinonimie profesională
- Tabel 39. Sinonimie concurențială
- Tabel 40. Sinonime ortografice
- Tabel 41. Sinonime de împrumut < FR
- Tabel 42. Sinonime de împrumut < EN
- Tabel 43. Dublare/triplare a termenilor vestimentari < FR, < EN
- Tabel 44. Serii sinonimice
- Tabel 45. Analiză semică *veșminte de exterior*
- Tabel 46. Reprezentare grafică a analizei semice *veșminte de exterior*
- Tabel 47. Analiză semică a hiperonimelor *palton* și *jachetă*
- Tabel 48. *Îmbrăcămintă exterior* - definiții
- Tabel 49. *Îmbrăcămintă sport* - definiții
- Tabel 50. Analiză semică *articole vestimentare de plajă*
- Tabel 51. Analiză semică *articole vestimentare în funcție de anotimp*
- Tabel 52. Hiperonim *jachetă* - definiții
- Tabel 53. Analiză semică a hiperonimului *jachetă*
- Tabel 54. Hiperonim *costum* - definiții
- Tabel 55. Analiză semică a hiperonimului *costum*
- Tabel 56. Hiperonim *bluză* - definiții
- Tabel 57. Analiză semică a hiperonimului *bluză*
- Tabel 58. Hiperonim *pulover* - definiții
- Tabel 59. Analiză semică a hiperonimului *pulover*
- Tabel 60. Analiza semică a hiperonimului *fustă*
- Tabel 61. Analiză semică a hiperonimului *rochie*
- Tabel 62. Analiza semică a hiperonimului *pantaloni* cu marca distinctivă [+lărgime]
- Tabel 63. Hiperonim *lenjerie intimă* - definiții
- Tabel 64. Analiză semică a hiperonimului *lenjerie intimă*
- Tabel 65. Analiză semică a hiperonimului *sutien*
- Tabel 66. Analiza semică a hiperonimului *chilot*
- Tabel 67. Analiza semică a hiperonimului *încălțămintă* cu marca distinctivă [+mod execuție talpă]
- Tabel 68. Hiperonim *pantof* - definiții
- Tabel 69. Analiza semică a hiperonimului *pantof* cu marca distinctivă [+stil vestimentar]
- Tabel 70. Analiza semică a hiperonimului *pantof* cu marca distinctivă [+trăsături caracteristice]
- Tabel 71. Hiperonim *papuc* - definiții
- Tabel 72. Analiza semică a hiperonimului *papuc*
- Tabel 73. Hiperonim *pantofi confortabili* - definiții
- Tabel 74. Analiza semică a hiperonimului *pantofi confortabili*
- Tabel 75. Hiperonim *cizmă* - definiții
- Tabel 76. Analiza semică a hiperonimului *cizmă*

- Tabel 77. Analiza semică a hiperonimului *accesorii* cu marca distinctivă [+perioadă]
- Tabel 78. Analiza semică a hiperonimului *accesorii* cu marca distinctivă [+materie primă]
- Tabel 79. Analiza semică a hiperonimului *accesorii* cu marca distinctivă [+părțile corpului]
- Tabel 80. Analiza semică a hiperonimului *cercei*
- Tabel 81. Analiza semică a hiperonimului *inel*
- Tabel 82. Hiperonim *accesorii păr mirese* - definiții
- Tabel 83. Analiza semică a hiperonimului *accesorii păr mirese*
- Tabel 84. Relații de omonimie
- Tabel 85. Perechi paronimice (număr egal de foneme, metateze diferite)
- Tabel 86. Perechi paronimice (foneme vocalice sau consonantice corelative)
- Tabel 87. Perechi paronimice (fonem în plus)
- Tabel 88. Terminologizare
- Tabel 89. Polisemie interdomenială
- Tabel 90. Polisemie intradomenială
- Tabel 91. Biologie > domeniul vestimentar
- Tabel 92. Matematică > domeniul vestimentar
- Tabel 93. Fizică > domeniul vestimentar
- Tabel 94. Chimie > domeniul vestimentar
- Tabel 95. Tipuri de relații între termeni (grafic preluat și modificat din Baylon&Mignot, 2000: 114)

INTRODUCERE

„Nu obiectul, ci numele este cel care trezește dorința”.

Roland Barthes

1. Cadrul general al studiului

Fenomen sociocultural extrem de complex, moda ocupă un loc central în viețile noastre, putând fi, pe bună dreptate, interpretată ca un mijloc de exprimare a societăților în care trăim. Această exprimare rămâne „mută”, dar în nici un chip neglijabilă, ea influențând considerabil existența noastră socială și economică¹.

Frédéric Godart² vorbește despre șase principii care guvernează moda: principiul *afirmării* (indivizii și grupurile sociale se imită, dar se și disting prin utilizarea semnalelor vestimentare); principiul *convergenței* (multiplicitatea stilurilor și centralizarea într-un număr mic de case de modă); principiul *autonomiei* activității de creație vestimentară; principiul *personalizării* (creatorul de modă este plasat în inima industriei modei); principiul *simbolizării* (rolul important al mărcilor ca element de legătură dintre producători și consumatori) și, în sfârșit, principiul *imperialismului*, care se manifestă tot mai frecvent în sfera modei și în globalizarea sa.

Din fericire, științele umaniste au fost de foarte multă vreme interesate de analiza cuvintelor care intră în câmpul lexico-semantic al modei, de unde rezultă și numeroasele studii și cercetări consacrate dinamicii diacronice și sincronice a vocabularului modei. De aceea, ne-am îngădui să adăugăm la cele șase principii enunțate de Godart încă un principiu, principiul *verbalizării*, pentru că fiecare obiect vestimentar poartă un nume, iar studiul cuvintelor și al termenilor din domeniul specializat al modei retracează, de fapt, istoria acestui fenomen social global.

În 1987, Giles Lipovetsky (1987: 11) deplângea faptul că moda nu reprezintă un fenomen care să atragă atenția specialiștilor, comunitatea savantă caracterizându-se „moins par «l’oubli de l’Être» que par l’oubli de la mode

¹ Considerată adesea superficială și manipulatorie, moda a reușit cu greu să se impună în spațiul cercetării științifice. Godart Frédéric (2010 *online*) afirmă că de-abia anii 1990-2000 au văzut „l’émergence d’une recherche interdisciplinaire très riche et féconde sur ce thème, parfois désignée sous l’expression *fashion studies* (*étude de la mode*) sau *fashionology* („modologie”) [...]. La „modologie” est, d’une part, un lieu de rencontre entre les différentes disciplines des sciences sociales autour d’un objet commun et, d’autre part, une tentative de reconciliation entre le temps de la mode, celui du renouveau permanent, et le temps de la science, celui de l’analyse des faits et de la construction des théories”.

² Frédéric Godart este sociolog, iar analiza sa vizează sfera științelor sociale.

comme folie des artifices et architecture nouvelle des démocraties”, chiar dacă aceasta „ne cesse d’accélérer sa législation fugitive, d’envahir de nouvelles sphères, d’emporter dans son orbite toutes les couches sociales, tous les groupes d’âge [...]”. Astăzi, situația este cu totul alta, moda fiind un subiect care atrage atenția specialiștilor veniți din orizonturile cele mai diverse.

Cu cât evoluția modei nu cunoaște granițe în spațiu și timp, cu atât mai mult vocabularul modei devine o sursă de reflecție pentru lingviști, care se apleacă cu interes asupra originii, formării, folosirii cuvintelor ce aparțin acestui domeniu marcat de „logica inconstanței”, după cum afirma Lipovetsky.

În cercetarea noastră, ne propunem să prezentăm varietatea terminologiei modei vestimentare feminine actuale, așa cum ne este oferită, în special, de mass-media românească, de lucrările de specialitate din limba română și de lucrările lexicografice de referință, și anume, dicționare de specialitate și de uz general. Totalitatea acestor lucrări ne vor conduce către o analiză a unor termeni care aparțin terminologiei vestimentare feminine actuale, cu referire la îmbrăcăminte, încălțăminte și accesorii. Maria Teresa Cabré (*apud* Bonadonna, 2016: 36) susține că obiectul unei terminologii se prezintă sub formă dinamică. Astfel, termenul prezintă capacități multiple, cum ar fi: transmiterea cunoștințelor de specialitate, trecerea de la lexicul comun la cel de specialitate sau de la lexicul unei specialități la alt domeniu:

„Les termes sont des unités récursives et dynamiques qui peuvent ‘passer’ d’un domaine de spécialité à un autre. Cette capacité rend compte à la fois de la mobilité des unités du lexique commun vers le lexique spécialisé, de même que d’une spécialité à une autre”.

Prin urmare, ne propunem o analiză a ceea ce Roland Barthes (1967: 25-26) numea „vestimentație-scrisă” și pe care o descria ca fiind o ilustrare a vestimentației-imagine exprimată de un limbaj particular care are, fără îndoială, un lexic cu „tururi” interzise și/sau recomandate. Studiul vestimentației-scrise nu are o funcție estetică, cum se întâmplă în cazul vestimentației reale, ci are în vedere exprimarea corectă și coerentă a unei semnificații. Dacă în reviste se descrie, de multe ori emfatic, o anumită piesă vestimentară, se urmărește transmiterea unei informații referitoare la modă. Prin urmare, semnul lingvistic capătă o importantă relevanță semantică.

Pentru a înțelege și a analiza terminologia vestimentară, ne oprim asupra prezentării suportului teoretic descriptiv și a analizei împrumuturilor lexicale din limba franceză și engleză, întrucât aceasta este formată, în mare parte, din împrumuturi datorate interferențelor de natură culturală, economică, socială și lingvistică. De aici rezultă că terminologia modei vestimentare este

într-o permanentă inovație³, mișcare, construcție și reconstrucție care „se constituie diacronic și funcționează sincron”, la fel ca limba în a cărei componență intră „reminescențe ale trecutului și premise ale viitorului” (Coșeriu, 1997: 238, *apud* Buzatu, 2007: 155).

Trebuie evidențiat faptul că terminologia modei se propagă permanent datorită, în primul rând, surselor media axate pe această temă, care pot fi considerate punctul de sprijin a ceea ce am putea numi „difuzare terminologică”, deoarece acestea au rol de inițiere în domeniul vestimentar și de propagare a unei terminologii specifice.

2. Motivația științifică și personală a cercetării

Motivația alegerii acestei teme este justificată de incidența crescută a împrumuturilor neologice din publicistica actuală, de lexicul fluctuant al modei folosit în revistele din acest domeniu, de lipsa unei publicistici specializate pe domeniul terminologiei vestimentare feminine care, în mod surprinzător, era mult mai bogat reprezentată în secolul al XIX-lea. La toate acestea adăugăm și premisa potrivit căreia textele publicistice constituie unul dintre cele mai importante elemente utilizate în procedeul de includere și ajustare a noilor termeni, acestea putând fi considerate drept una dintre cele mai fidele imagini ale perioadei actuale în care se află limba. În aceeași măsură, cu toate că jurnalismul a căpătat amploare după 1989, cronicile de modă nu sunt încă foarte bine reprezentate în publicațiile românești.

Tema cercetării noastre se integrează în studiile lexico-semantice și terminologice ale domeniului vestimentar, încercând să sesizăm mișcarea și îmbogățirea continue ale acestei terminologii, datorate, în mare măsură, procesului de globalizare lingvistică. Asemănarea dintre limbile franceză și română este explicată prin faptul că ambele idiomuri fac parte din familia limbilor romanice, în timp ce deosebirile dintre acestea se bazează pe evoluțiile diferite în spații socioculturale și lingvistice diferite. În opinia lui Ioan Oprea (2008: 28), lexicul unui popor oglindește etapa de evoluție culturală și socială a acestuia, prin care cuvintele fie ies din uz, când se constată că nu mai sunt utile, fie rămân și se supun modificărilor.

Domeniul modei este fascinant, dorința de a fi „în pas cu moda” trece nu numai prin produsele oferite de magazine, dar și prin intermediul revistelor *Cool Girl* și *Bravo Girl*, sau al canalului *TV Fashion*, iar în prezent, prin emisiunile *Bravo, ai stil!*, *Levintza prezintă* sau al unor rubrici dedicate modei

³ „[...] inovațiile lingvistice individuale intră în limbă numai dacă ele sunt acceptate de colectivitate și numai dacă răspund unei necesități sociale de comunicare, iar atunci când inovațiile sunt cerute de o nevoie socială, ele pleacă simultan de la mai mulți indivizi, fiind convergente” afirmă Frâncu Constantin (1997: 189, *apud* Buzatu, 2007: 159).

din cadrul unor emisiuni, canale Youtube, blog-uri, conturi de Instagram, profile Facebook și revistelor care tratează, printre altele, și domeniul modei.

La ora actuală, în România există 4 publicații care au licență externă (dintre care două, *Elle* și *Marie Claire* sunt reviste de origine franceză) și 7 publicații cu licență internă⁴.

Am remarcat, pe parcursul studierii corpusului, că există numeroase inconsecvențe în ceea ce privește terminologia modei vestimentare, care merg de la variații ortografice, morfologice, semantice (raportate la limba sursă a unor termeni), până la diferențele de utilizare a aceluiași termen în reviste diferite și folosirea intensivă a anglicismelor. Considerăm că, în ciuda amplului interes pentru modă, ne confruntăm cu o terminologie instabilă, care conduce, în mod inevitabil, la exprimări confuze și la numeroase greșeli. De aceea, analiza terminologică a modei vestimentare feminine a constituit pentru mine o provocare pentru a-i înțelege structura și dinamica, moda fiind un fenomen de societate care se reflectă în mod nemijlocit la nivelul limbii.

3. Obiectivele cercetării

În elaborarea lucrării, urmărim descrierea termenilor care aparțin vestimentației feminine actuale. Studiul nostru urmărește o analiză sincronică a acestei terminologii, plecând de la împrumuturile din limba franceză și, apoi, extinzând analiza noastră și către împrumuturile destul de numeroase din limba engleză. Nu în ultimul rând, ne concentrăm atenția și asupra relațiilor lexico-semantice care se manifestă în terminologia vestimentară feminină.

De-a lungul celor patru capitole, ne propunem să atingem principalul obiectiv al cercetării noastre, și anume o analiză a terminologiei vestimentare feminine actuale.

Etaplele realizării acestui obiectiv major sunt următoarele:

- delimitarea domeniului de studiu prin definirea principalelor concepte operaționale folosite în cercetarea noastră și prezentarea succintă a lucrărilor de specialitate dedicate acestei problematici;
- formarea unui corpus reprezentativ de termeni vestimentari prin consultarea următoarelor surse: reviste de tip *glossy*, lucrări și dicționare generale și de specialitate;
- analiza cantitativă a termenilor vestimentari de origine franceză și engleză din corpusul studiat;
- analiza câmpurilor lexico-semantice ale terminologiei vestimentare feminine.

⁴ Cf. Brat, 2019.

4. Ipoteze de lucru

Am pornit în cercetarea noastră de la ipoteza că terminologia vestimentară feminină românească este majoritar de sorginte franceză, având în vedere influența marcantă a limbii, a culturii și a civilizației franceze asupra evoluției limbii române. Ipoteza s-a menținut pe parcursul cercetării noastre, chiar dacă această terminologie este invadată de anglicisme și constituindu-se într-un lexic fluid, încă nestabilizat și supus, în foarte multe cazuri, snobismului comunicațional.

5. Întrebări de analiză

Întrebările de analiză care ne structurează demersul de cercetare sunt:

- Care sunt sursele externe ale terminologiei vestimentare feminine actuale?
- Ce relații semantice se pot stabili între unitățile terminologice selectate?
- Există fenomene de migrare terminologică?
- Există fenomene de extensiune semantică între cuvântul din limba comună și termenul corespondent din domeniul vestimentar?
- Există termeni vestimentari încă neînregistrați lexicografic?

6. Metode utilizate

Având în vedere faptul că studiul nostru vizează analiza unui corpus format din reviste românești din perioada anilor 2016-2018 (*Femeia*, *Ioana*, *Unica*) și revista de origine franceză *Marie Claire* (ediția în limba franceză și cea în limba română), lucrări de specialitate din domeniul creației vestimentare și lucrări lexicografice, am privilegiat *analiza lexicală* și *semantică* a termenilor selectați.

Ne plasăm, astfel, în paradigma terminologiei externe. Abordările *paradigmatice* și *sintagmatice* ne permit, prin raportare la dicționare, definirea și interpretarea sensului specializat, a relațiilor semantice paradigmatică. În cazul terminologiei specializate raportate la terminologia externă, interesul derivă din circulația sau atestarea termenilor în texte de largă circulație care prezintă un grad de specializare inferior, cum ar fi textele mass-media, care merg până la vulgarizare sau până la limba comună (Cabré, 1991, *apud* Bidu-Vrăncianu, 2007: 25-27). Consecințele îmbinării analizei paradigmatică cu cea sintagmatică ne permit abordarea unei terminologii dinamice din perspectiva modificării raportului dintre lexicul specializat, propriu unei terminologizări, și lexicul comun, specific unei lexicalizări (Bidu-Vrăncianu, 2007: 28).

7. Structura lucrării

Cercetarea noastră este structurată în patru capitole urmate de concluzii și anexe.

În Capitol I, *Cadrul conceptul și teoretic*, sunt prezentate perspectivele teoretice generale pe baza cărora vom defini și dezbate problematica terminologiei modei feminine actuale prin prisma literaturii de specialitate, încercând, astfel, să realizăm o privire de ansamblu asupra genezei, ascensiunii și schimbărilor din terminologie. În cadrul acestui capitol, ne propunem o descriere a domeniului terminologiei, încă de la debutul său (unde vom evidenția contribuția fundamentală a lui Eugen Wüster), urmată de prezentarea etapelor marcante pentru istoria terminologiei și a școlilor terminologice care reprezintă baza devenirii științifice a terminologiei. Ne vom îndrepta atenția și către organisme și organizațiile specializate, deoarece acestea au un rol important în activitatea de normalizare și standardizare terminologică.

La ora actuală, terminologia este o arie extrem de fertilă de reflecție pentru numeroși cercetători ale căror considerații ne vor ajuta să ne focalizăm pe obiectul nostru de interes, terminologia modei feminine actuale în limba română.

Având în vedere că obiectul de studiu al terminologiei îl reprezintă *termenul*, ne propunem descrierea acestuia prin compararea cu noțiunile *cuvânt* și *termen*, deoarece un cuvânt devine termen atunci când este preluat de lexicul unui domeniu de specialitate.

În cadrul acestei părți a studiului, vom preciza și poziția noastră asupra încadrării terminologiei modei vestimentare în terminologia externă, deoarece ea cuprinde atât un limbaj comun, cât și unul tehnic, aspect care reiese și din corpusul nostru, acesta cuprinzând atât o parte de limbaj de specialitate, prin lucrările de specialitate, cât și o parte de limbaj comun, jurnalistic care se regăsește în corpusul de reviste.

Ultimul punct al acestui capitol îl reprezintă expunerea succintă a istoriei modei și a unor studii din domeniul „modologiei” care ne vor permite prezentarea stadiului actual al cercetărilor asupra terminologiei vestimentare prin prisma literaturii de specialitate.

Capitolul al II-lea, *Prezentarea corpusului*, ilustrează sursele corpusului pe baza căruia ne-am construit analiza terminologiei vestimentare feminine românești. Astfel, vom prezenta revistele, care vor constitui o parte a corpusului, deoarece acestea au reprezentat punctul de plecare în studiul nostru, fiind însoțite de lucrările de specialitate și, mai apoi, de resursele lexicografice.

Capitolul al III-lea, *Împrumuturile de origine franceză și engleză în vocabularul vestimentar feminin românesc*, evidențiază problematica împrumuturilor neologice de origine franceză și engleză în terminologia modei

din limba română. În acest capitol explicăm termenul *împrumut lexical*, prezentând totodată clasificarea tipurilor de împrumuturi și analiza lor etimologică (cu distincția noțiunilor de *etimologie unică* și *etimologie multiplă*) în funcție de cele două limbi sursă, franceza și engleza. Cercetarea continuă cu abordarea noțiunilor de *calc lingvistic*, *xenism* și *eponim*. Pentru a ilustra influența limbii engleze asupra lexicului limbii române și franceze, am realizat o analiză contrastivă a revistei *Marie Claire*, edițiile din România și din Franța. Am analizat și revistele românești *Ioana*, *Unica*, *Femeia*, urmărind din punct de vedere cantitativ termenii de origine franceză și engleză, gradul lor de accesibilitate, corectitudinea și/sau utilitatea folosirii anglicismelor.

Capitolul al IV-lea, *Relații lexico-semantice în terminologia vestimentară feminină actuală*, se oprește asupra relațiilor lexico-semantice ale unităților terminologice. Vom ilustra, astfel, *relațiile de sinonimie, hiponimie, omonimie, paronimie, monosemie și polisemie*. Ne vom opri și asupra analizei fenomenului *migrării termenilor*, al *terminologizării* și al *determinologizării*.

8. Utilitatea cercetării și perspective

Cercetarea unui domeniu extrem de fertil cum este cel al terminologiei vestimentare feminine actuale contribuie la conturarea unei imagini cât mai detaliate a unui lexic specializat în profundă dinamică și foarte supus ”modelor” de exprimare, ceea ce contribuie la anglicizarea nejustificată și la foarte multe folosiri greșite ale termenilor. Suntem în prezența unui limbaj specializat „în mod artificial complicat(ă)” prin termeni de specialitate sau termeni de uz cotidian, plin de „capcane(le) lexicale capabile să transforme într-un „dialog între surzi” dorința noastră de a ne exprima acordul sau dezacordul [...] în domeniul comportamentului vestimentar” (MDSMC, 1998: 8).

Voltaire avea, astfel, perfectă dreptate atunci când afirma „Dacă vrei să discuți cu mine, definește-ți termenii” (MDSMC, 1998: 7).

